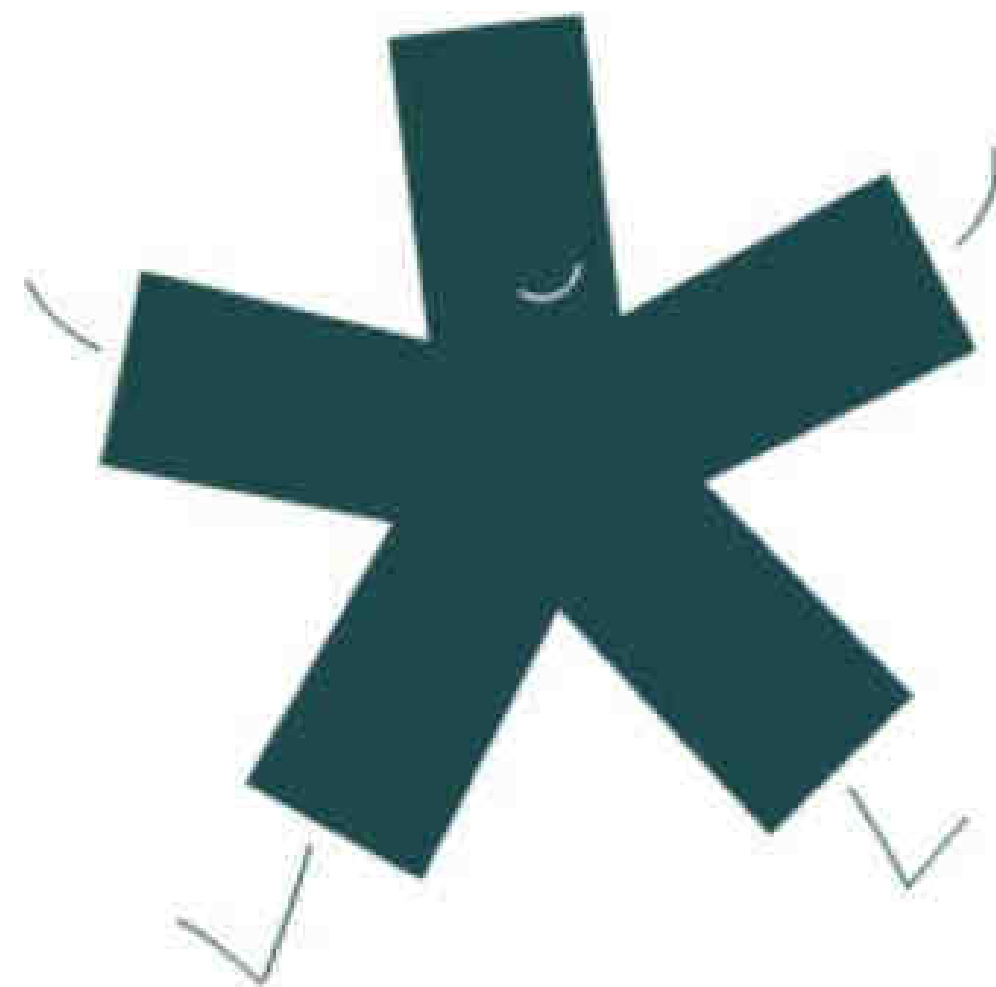

Eesti õppekeelelega koolide seminar
„Õpetaja tööriistakast: lahendused ja ideed keeleliselt
mitmekesises klassiruumis”

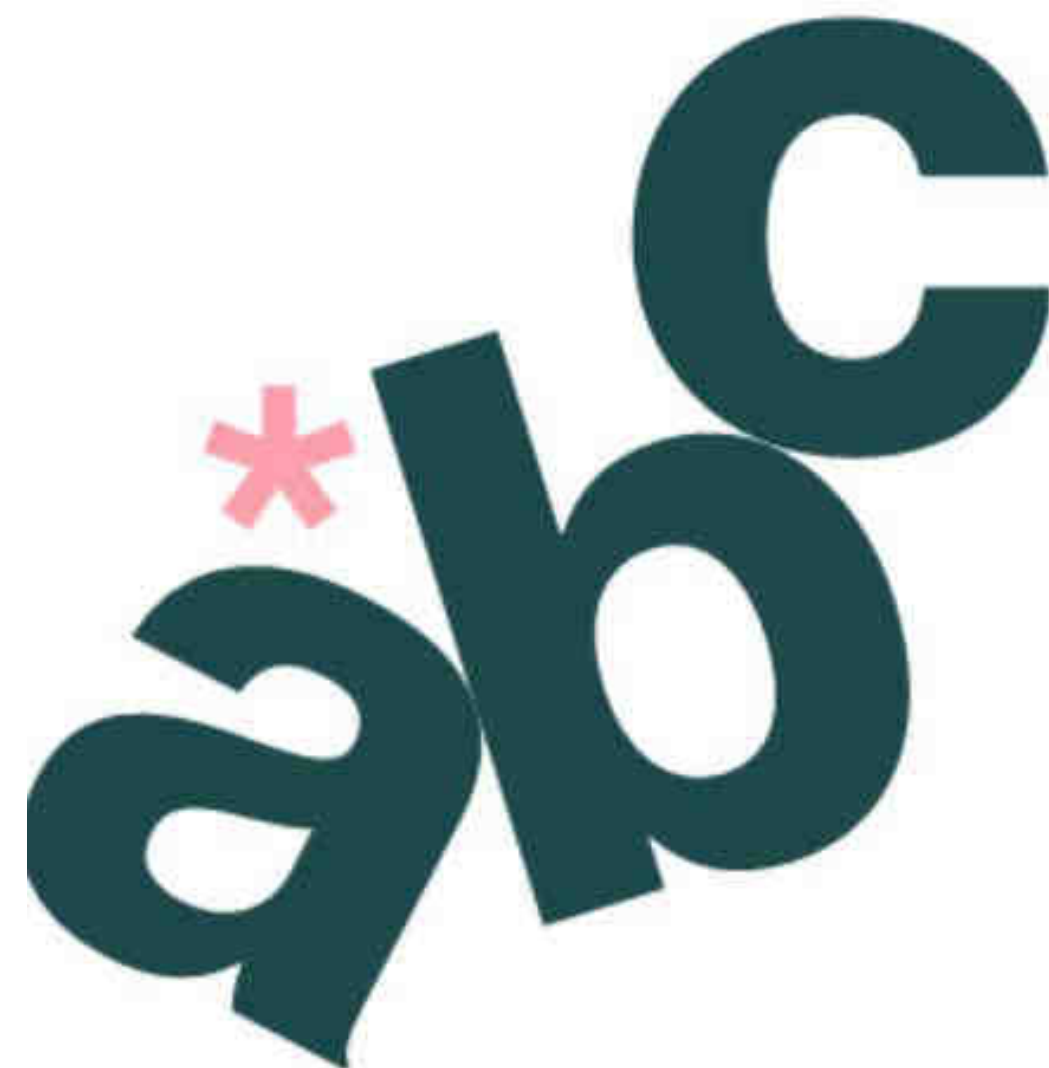
HUMANITAARAINED

SAAME TUTTAVAKS

CHRISTINA LÄÄN
LAK KOOLITAJA
TALLINNA PAE GÜMNAASIUMI
KEELEKÜMBLUSÕPETAJA
@VAHVAAJALUGU

LAK ÕPPEST ÕPETAJALE

VIDEO

Mis on LAK ja miks on oluline. Video

KÄSIRAAMAT

LAK-ÕPPEST
ÕPETAJALE

LAK-õpe on tõhus meetod, kus õppijad **omandavad sihtkeelt aineõppe käigus.**

Selle metoodika eesmärk on toetada nii ainealaste teadmiste kui ka keeleoskuse arengut samaaegselt.

Õpetaja hoiab fookuses ainet, kuid kasutab keelt **vahendina**, et selgitada mõisteid, luua seoseid ja toetada õppija arusaamist.

Lisaks mängib LAK-õppes olulist rolli ka õpioskuste arendamine, mis aitab õpilastel paremini omandada nii keelt kui ka ainesisu.

EESTI KEEL EMAKEELENA JA EESTI KEEL TEISE KEELENA

keele
STRUKTUUR ja
OSAD ning KUIDAS
NAD ON SEOTUD

KEELE FUNKTSIONAALSUS
JA ILU

VÕÕRKEELE ÕPETAMISE
METOODIKA

SUHTLUSKEEL

VÕIMALUS
RÄÄKIDA

EESTIKEELSES KESKKONNAS
TUNDUB, ET

SAAN ARU

SAAN
HAKKAMA

TEHNIKA AITAB

VANEMATES KLASSIDES TEKKIVAD RASKUSED

ON VAJA

MITMEKESINE JA ARUSAADAV SISEND

ERINEVAD SUHTLEMISVÕIMALUSED

MITTEFORMAALNE
ÕPIKESKKOND

MUUSEUM
HUVIRINGID
TRENNID

SISEND

MIKS ON KERGEM KEELT OMANDADA?

I KOOLIASTE

VÄHEM SÕNU

LIHTSAM SÕNAVARA

LÜHEMAD LAUSED

ÕPETAJA RÄÄGIB
AEGLASEMALT

IGAT TEEMAT
ÕPITAKSE KAUEM

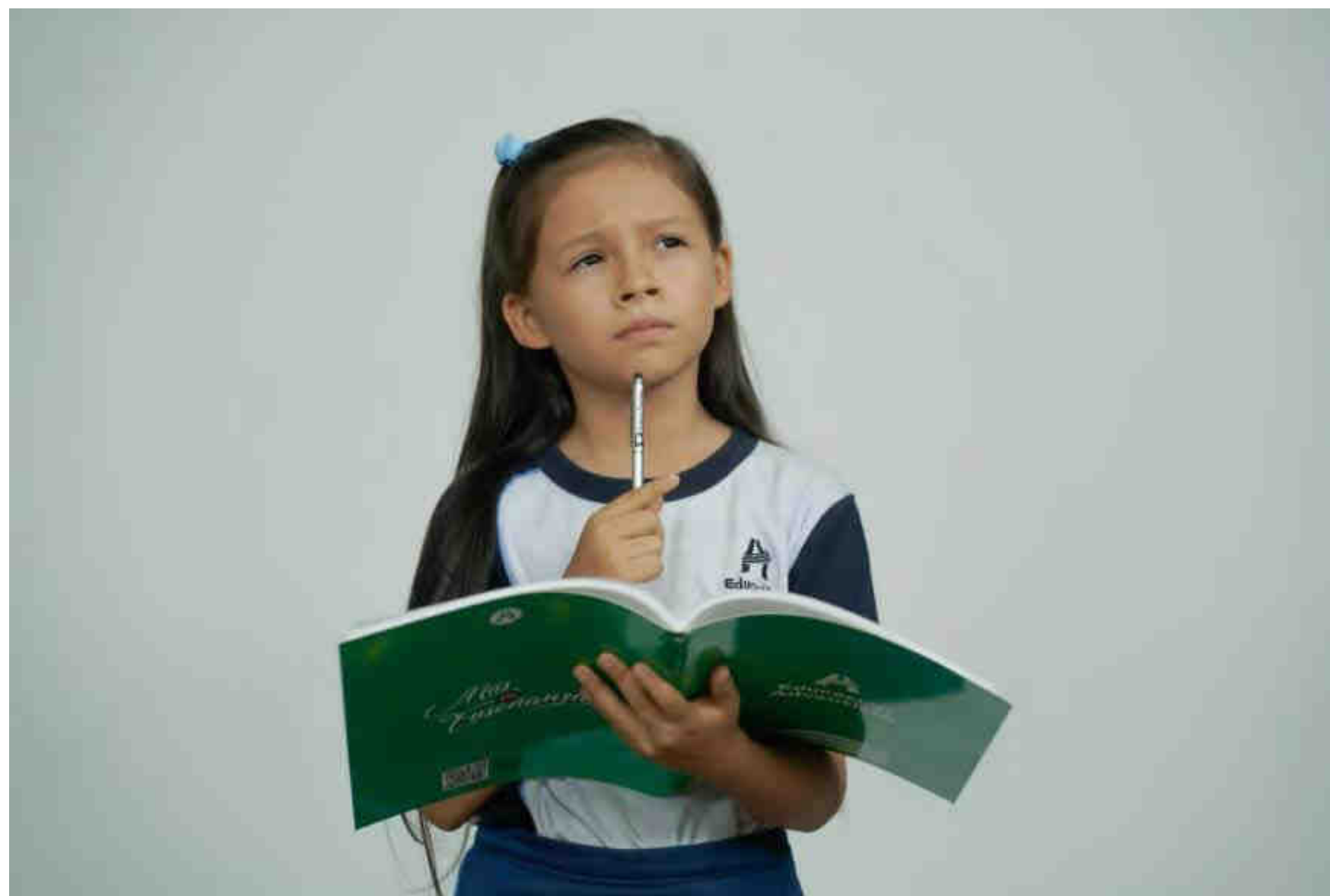
SÕNAD KORDUVAD
JA NEID ON LIHTSAM
ÄRA TUNDA

ÕPPIMINE ON NÄHTAV:
TALV JA TALVE PILDID, ASJAD,

MIKS ON VANEMATES KLASSIDES KEELT RASKEM ÕPPIDA?

ÕPPIMINE TOIMUB VAIKSELT:
LUGEDES, MÕELDES, TÖÖLEHTE TÄITES,
KÜSIMUSTELE VASTATES;

ROHKEM SÕNAVARA; KEERULISEMAD LAUSED; SUHTLUSKEEL JA AKADEEMILINE KEEL

ORGANISEERI TÖÖ NII, ET LAPS

NÄEB JA KUULEB,
ET TA SAAB RÄÄKIDA, UUSI
SÕNU VÄLJA ÕELDA,
KASUTADA KESKKONNAS,
SUHELDA TEISTE INIMESTEGA,

TÖÖ RÜHMADES

TÖÖ PAARIDES

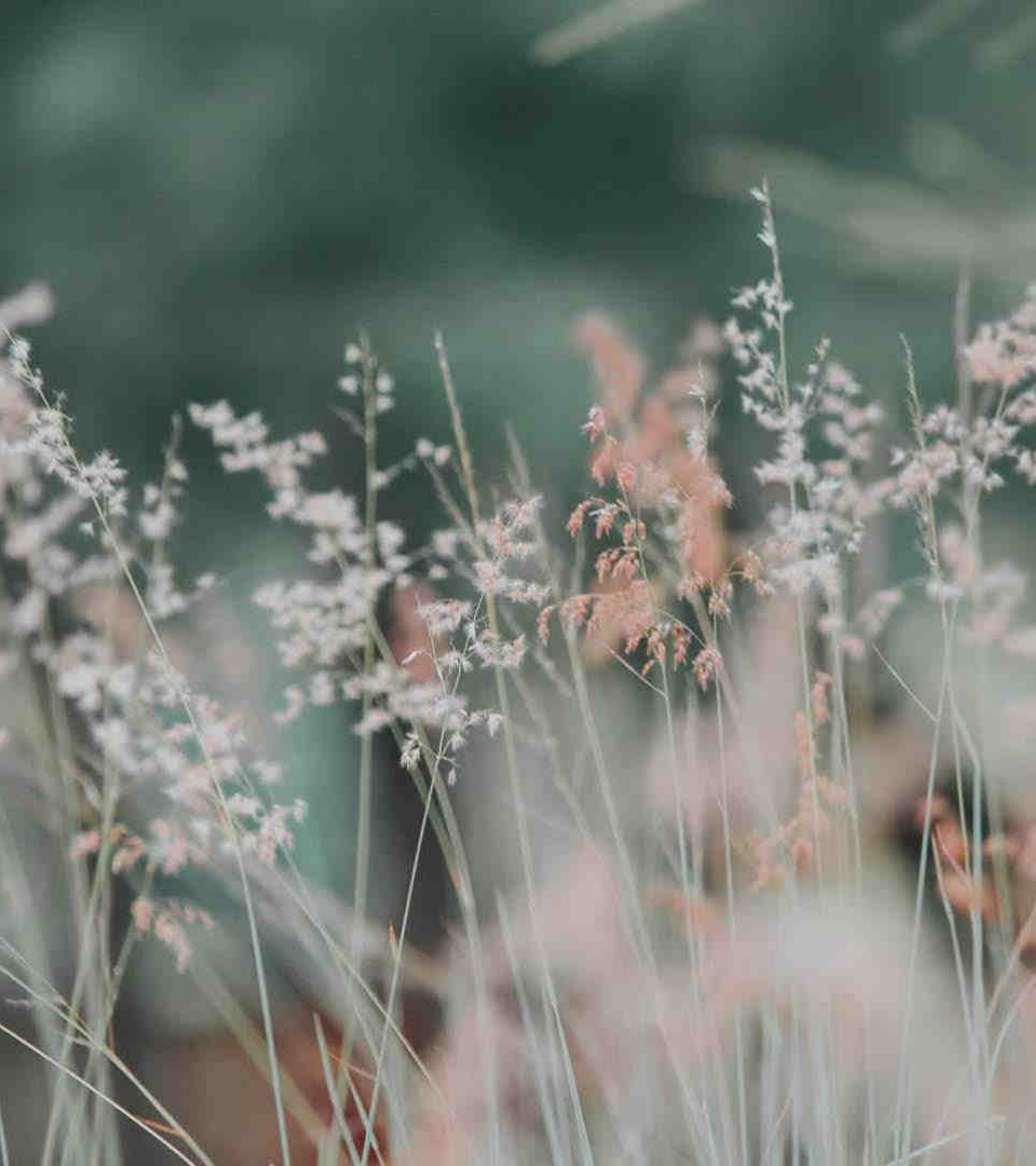
OSAOSKUSED

kuulamine

lugemine

rääkimine

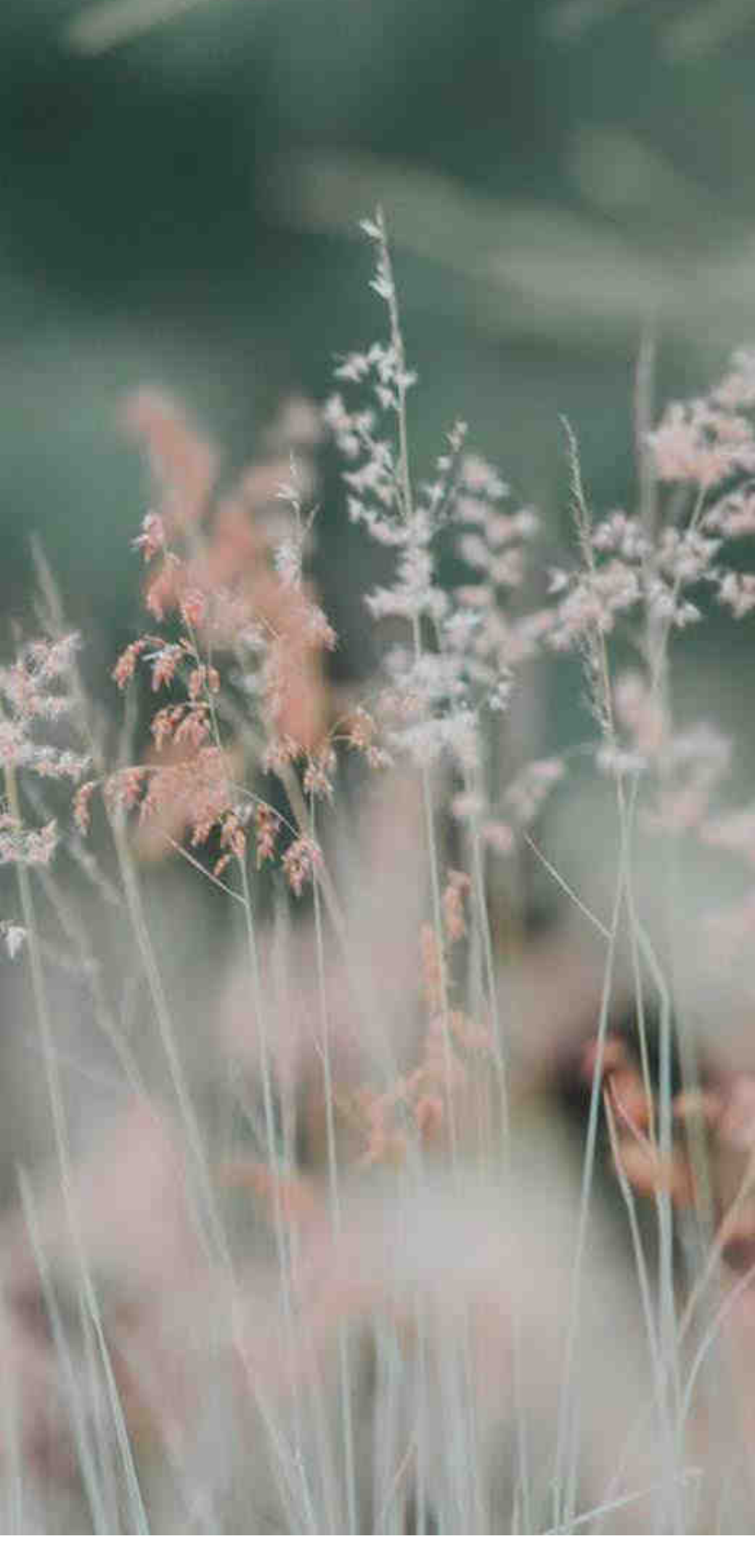
kirjutamine

MIKS ON KUULATA RASKE

- MÜRA
- EI ERISTA HÄÄLIKUID
- RÄÄGIB KIIRESTI,
NEELAB TÄHTI VÕI
SÕNU
- KUULAJAL ON
PIIRATUD SÕAVARA

ALLIKAS: KRISTIINA BERNHARDT

MIDA TEHA?

HARJUTA TEKSTI
MÕISTMIST

ÜHE INFO LEIDMINE

VÕTA JUTT KOKKU JA
TEE JÄRLDUSI

OLULINE:
sõnade eristamine,
võtmesõnadele
keskendumine, olulise ja
vähemolulise eristamine;

põnev materjal,
vastavalt eale;

erguta vestluses osaleda

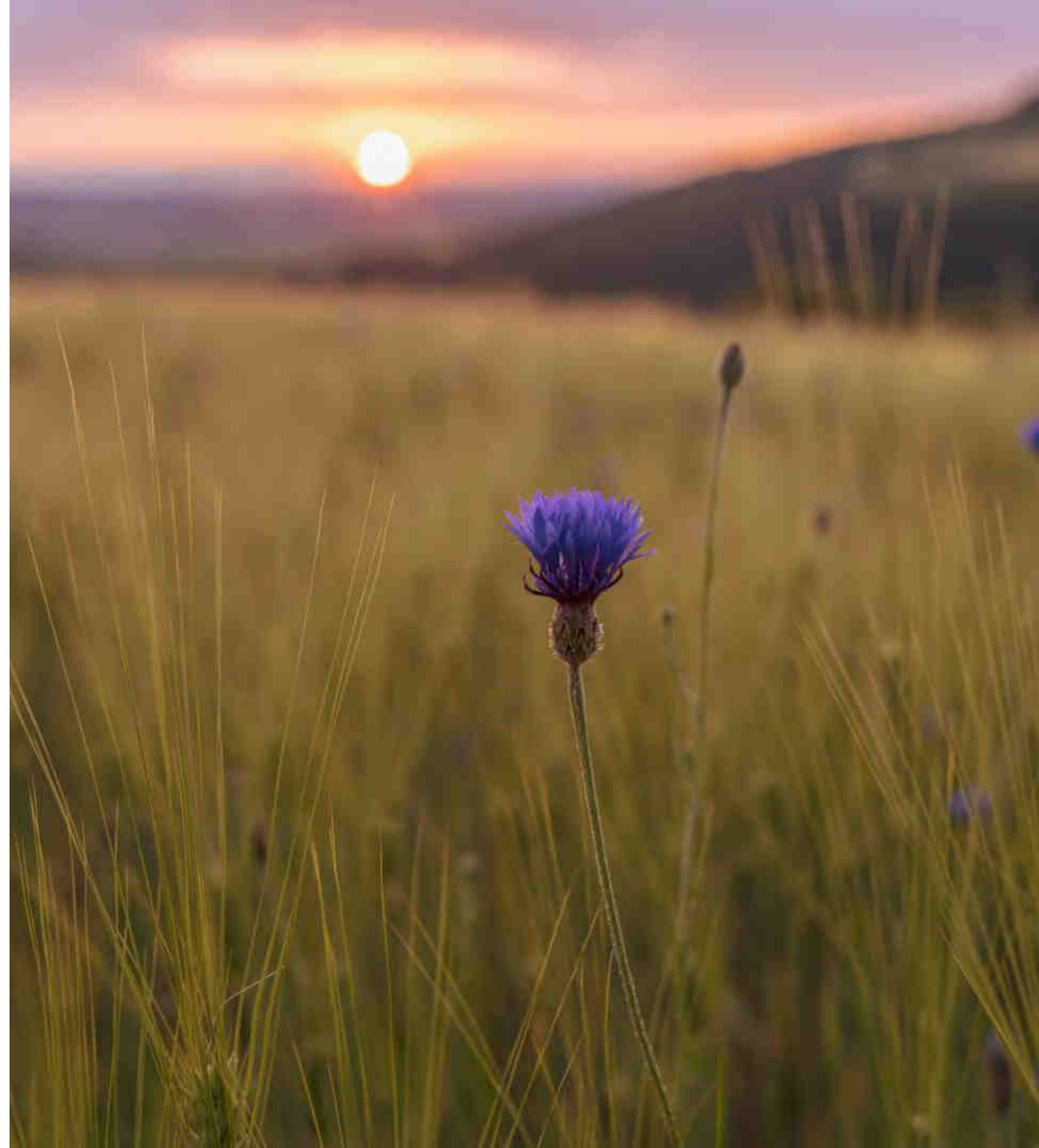
KUULAMISÜLESANDED

- KUULA JA TEE
- KUULA JA ÜTLE
- ETTEÜTLUS
- KUULA JA JÄLGI
- SALVESTA INFO
- SÕNASTA ÜMBER

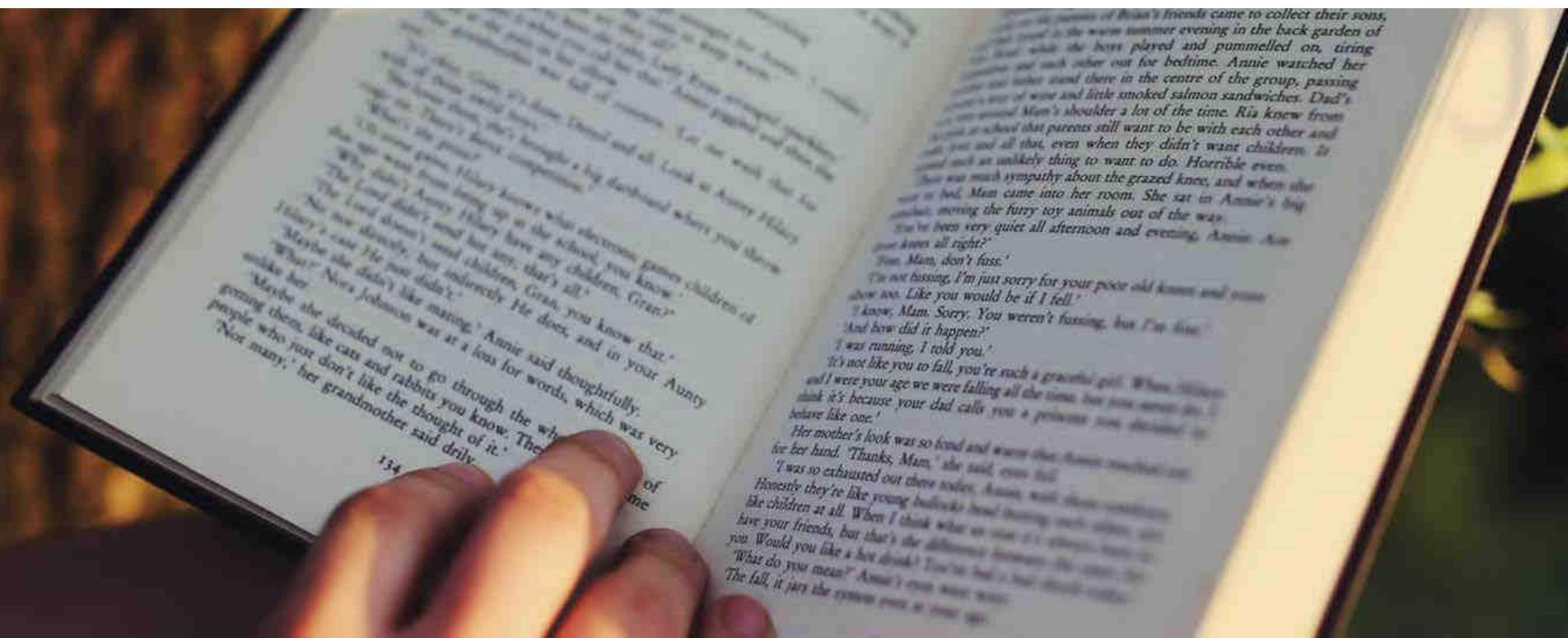
ONU REEMUSE JUTTE

LASTEEKRAANI JÄRJEJUTUD

LASTEEKRAANI MUINASJUTUD

LUGEMISOSKUS

ON VAJA

- Sõnade tähenduse tundmine: otsene tähendus, kaudne tähendus
- Sõnadevahelised seosed
- Grammatika
- Teksti eesmärgi, vormi ja ülesehituse tundmine
- Lausetevaheliste seoste tundmine
- Loetu säilitamine lühimälus

TEKSTI MÕISTMISE ARENDAMINE

- Aimamine (joonise, pildi, märksõnade, alapealkirjade, teksti alguse ja lõpu järgi)
- Küsimuste esitamine.
 - Küsimused otseselt antud info kohta
 - Küsimused, millele vastamiseks on vaja infot interpreteerida, kombineerida
 - Küsimused kaudselt antud info kohta
 - Küsimused, mis nõuavad hinnangu andmist
 - Küsimused, mis nõuavad lugeja arvamuse avaldamist
 - Küsimused teksti stiili ja keele kohta
- Märksõnade leidmine
- Kokkuvõtte tegemine: graafilised vahendid jm

LIHTNE TEKST

- LÜHIKE
- SISALDAB TUNTUD SÕNAVARA
- HUVITAV
- KOOSNEB LÜHIKESTEST LIHTLAUSETEST
- TUTTAVAL TEEMAL, SISALDAB TUTTAVAID FAKTE
- ILLUSTREERITUD

- MÄNGUD
- ERISTAMINE
- LOE JA TEE
- LOE JA ÜTLE
- MOSAIIKLUGEMINE
- PAARISLUGEMINE
- KÜSIMUSTIKUD .

LUGEMISÜLESANDED

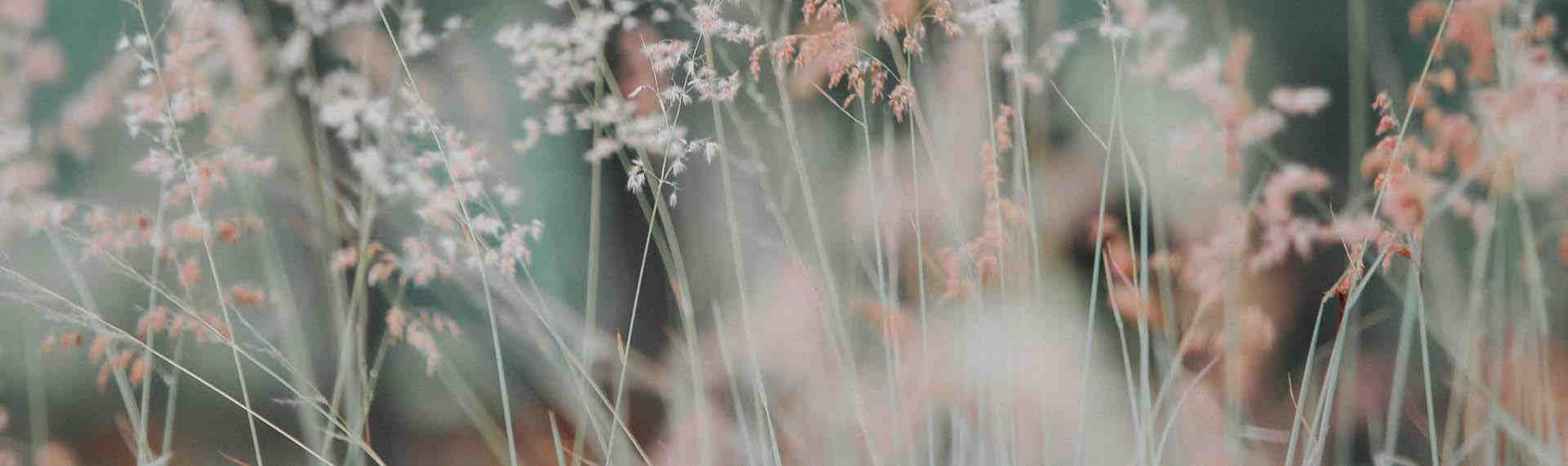
MOSAIIK

Mosaiik annab igale õppijale võimaluse aktiivselt töötada. Iga õppija töötab kahes erinevas rühmas: ekspertrühmas teeb ta materjali endale selgeks ja mosaiikrühmas õpetab seda teistele.

Meetod suurendab õppijate vastutust – iga õppija vastutab materjali omandamise ja teistele edasiandmise eest.

Tööprotsessi kirjeldus:

1. Mosaiikrühmade moodustamine – grupp jagatakse neljast-viiest õppijast koosnevateks rühmadeks.
2. Ekspertrühmade moodustamine – iga mosaiikrühma liige osaleb erinevas ekspertrühmas.
3. Materjal on jaotatud osadeks ja iga ekspertrühma liige vastutab oma rühma materjali omandamise eest. Ekspertgruppides tuleb õppijatel otsustada, kuidas materjali kõige paremini edasi anda oma mosaiikrühma liikmetele.
4. Ekspertide tegevus oma mosaiikrühmas. Kui ekspertgrupid on oma tööga lõpule jõudnud, pöörduvad nende liikmed tagasi oma mosaiikrühmadesse ja õpetavad vastava osa materjali edasi teistele

KIRJUTAMISOSKUS

MIKS ON RASKE?

- Lugeja pole kohal ega anna tagasisidet, kirjutaja ei pruugi teada, kes on lugeja
- Keel
- Alaoskused: sobiv paigutus, sobiv stiil, info korrastamise oskus, teksti sidumise oskus
- Lugejal pole toetuda muule, kui kirjutatud tekstile

KIRJUTAMISÜLESANDED

- Kopeerimine

Kirjutamine

- Mudelkirjutamine
- Loovkirjutamine: 1) ettevalmistus,
- 2) materjali organiseerimine ja
- planeerimine, 3) mustandi kirjutamine ja
- 4) puhtandi kirjutamine

Lõbu – luuletuste kirjutamine

RÄÄKIMINE

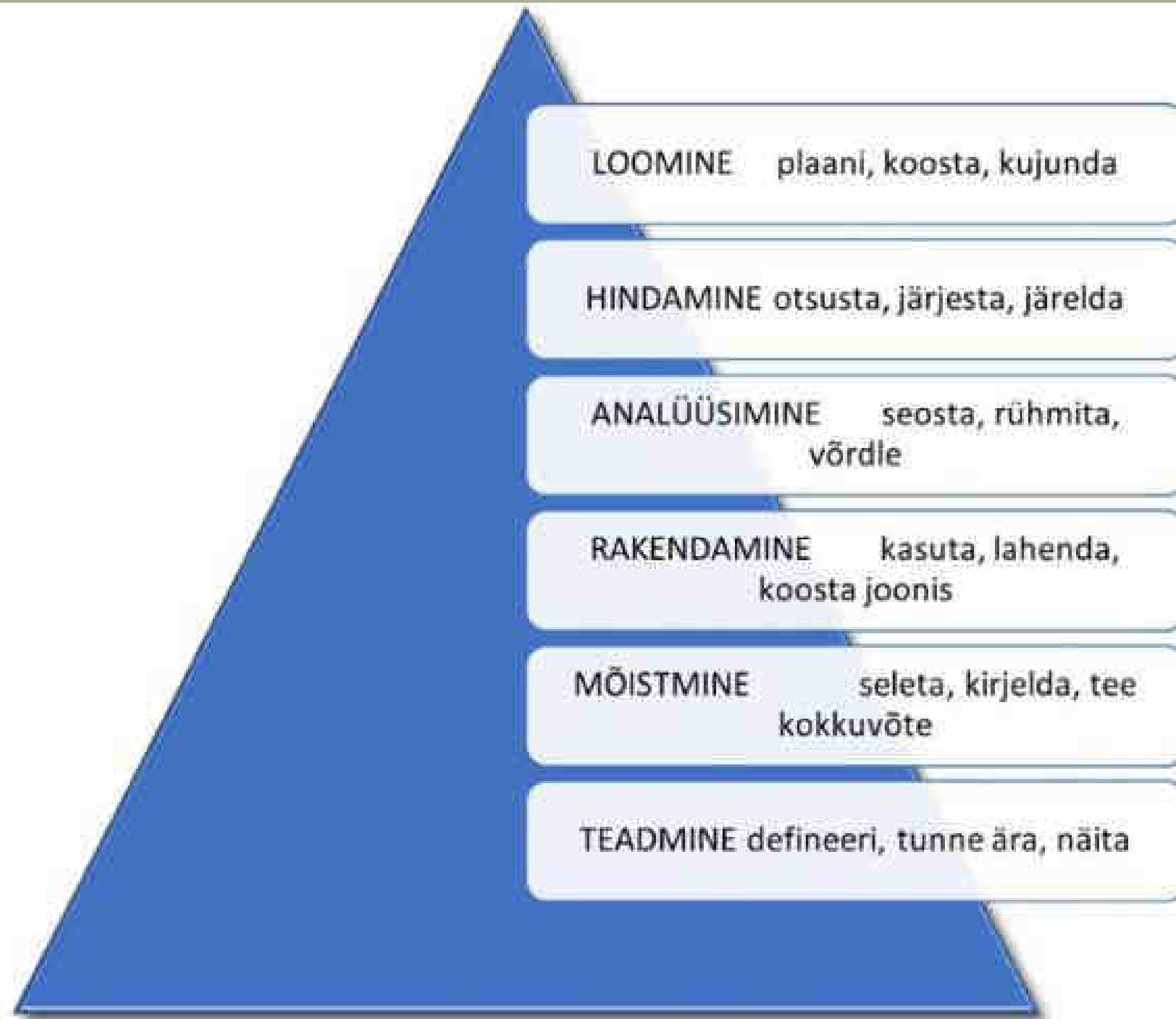

- UUE MATERJALI ESITUS
- UUE MATERJALI KINNISTAMINE
- MATERJALI TAASESITUS /
LOOMINGULINE KASUTAMINE

3 TÜÜPI KÕNELEMISHARJUTUSI

- MATKIMINE
- KÕNEARENDUSHARJUTUSED
(KINNISTAMINE)
- SORAVUSHARJUTUSED

koostab, kujundab, esitleb

põhjendab, otsustab, valib

võrdleb, ühendab, järjestab

kasutab, arvutab, töötab

kirjeldab, rühmitab,
organiseerib

nimetab, loendab, kirjeldab

Bloomi taksonoomia	Küsimus	Sõnad
Meeldejätmine	Kas õpilastel on meeles?	Korda, tuleta meelde, loetle
Mõistmine	Kas õpilased oskavad selgitada?	Kirjelda, selgita, ütle teiste sõnadega
Rakendamine	Kas õpilased oskavad informatsiooni kasutada?	Illustreeri, näita, jutusta, näitel
Analüüs	Kas õpilased oskavad jagada infot osadeks ja näha seoseid?	Võrdle, vastanda, analüüsi, arutle
Hindamine	Kas õpilased oskavad seisukohta õigustada?	Hinda, vaidle, argumenteeri, kritiseeri
Loomine	Kas õpilased oskavad luua midagi uut?	Loo, konstrueeri, kujunda

Keele omandamise etapid turvalises keskkonnas

- Vaikiv periood: kuulab, kordab aga räägib vähe
Passiivne õppimine, mõtestamine, mõtlemine
- Tervikuna õpitud üksuste periood: mälutöö, sõnavara omandamine (5-10 sõna),
lisame rollimänge ja dialooge
- Esimeste lausete periood: teeb vigu ja segab keeli. Algab grammatilise süsteemi
ülesehitamine. Etteantud mallid aitavad koostada lauseid ja küsimusi.
- Osaliselt vaba keele kasutamine: jutustab, küsib miks küsimusi, kirjeldab esemeid ja
tegevusi. Vead on võimalikud. Saab kirjeldada pilte, koostada tekste
- Vaba keelekasutus. Üksikud vead võimalikud. Kasutab keelt elulistes situatsioonides,
koostatakse esitlusi, tehakse ajurünnakuid. Õpilane kasutab oma eelteadmisi.

VAIKIV PERIOOD

Aktiivne kuulamine ja töötlemine

- Laps keskendub sisendi mõistmisele, jälgib konteksti, intonatsiooni, žeste ja esemeid.
- Keeleteadlased kirjeldavad seda kui "keele sisendi salvestamist", mis loob vundamendi hilisemale väljundile.

Mitteverbaalne reageerimine

- Osutamine, noogutamine, žestid, esemete näitamine, tegevuse sooritamine.
- Võib kasutada kodukeelt või vaikseid häälitsusi.

Emotsioon ja turvatunne

- Uus keelekeskkond võib olla põnev, aga ka pinget tekitav; vaikimine aitab lapsel kohaneda ja vähendada ärevust.
- Turvaline õhkkond on kriitiline, et laps liiguks omas tempos kõnelema.

- Võib kesta mõnest nädalast mitme kuuni, sõltuvalt vanusest, isiksusest, motivatsioonist, sisendi hulgast ja suhtluskeskkonnast.
- Väikelastel ja noortel õppijatel võib periood olla lühem, aga täiskasvanutel mõnikord pikem.

MIDA TEHA?

- Anna palju arusaadavat sisendit (pildid, žestid, visuaalid, kontekst).
- Ära sunni rääkima – lase lapsel ise otsustada, millal ta proovib.
- Toeta mitteverbaalset suhtlust (kaardid, liigutused, näoilmed).
- Kasuta kordusi ja rutiini – see loob turvatunnet ja aitab mustreid meelde jätta.
- Loo positiivseid emotsioone – mängud, laulud, liikumine hoiavad motivatsiooni.

ei tohi teha

Sundida rääkima

Avalik parandamine või kritiseerimine

Liiga keeruline või kontekstita sisend

Negatiivne võrdlemine teistega

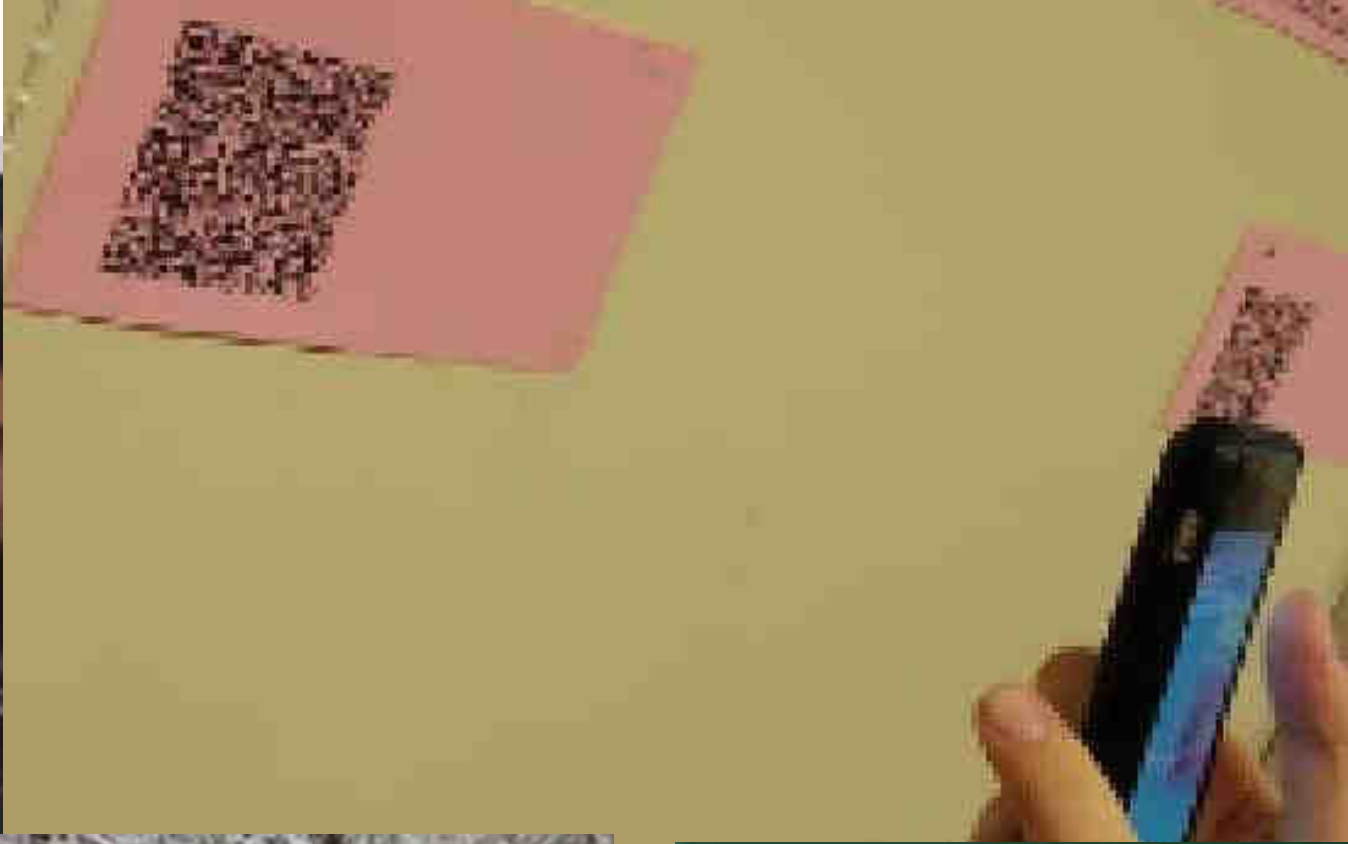
Ignoreerimine, kui laps ei räägi

Üleliigne testimine ja drillimine

Liigne tempo ja ooteaja puudumine

Mitteverbaalse suhtluse ignoreerimine

AITÄH!

CHRISTINA LÄÄN
C.LAAN@PAE.TLN.EDU.EE

@VAHVAAJALUGU

